

FIN-FSA
FINANSINSPEKTIONEN

Direktionens berättelse till bankfullmäktige om Finansinspektionens verksamhet 2020

FIN 2020
FIN 2020
FIN 2020
FIN 2020
FIN 2020

Innehåll

Direktionen.....	3
Sammanfattning av Finansinspektionens verksamhet 2020	4
Läget på finansmarknaden	7
Uppnåendet av Finansinspektionens mål för 2020.....	14
1 Tillsyn som förändras med omvärlden	14
2 Högklassig och effektiv	21
3 Sakkunnig och uppskattad	24
Årligt hörande av finansmarknaden	25
Bankfullmäktiges berättelse 2019	26
Bedömning av ändringarna i tillsynen och tillsynsavgifterna 2021.....	30

När årtalet inte explicit nämns i texten avses 2020.

Bankfullmäktiges roll i tillsynen av Finansinspektionen

Bankfullmäktige övervakar den allmänna ändamålsenligheten och effektiviteten i Finansinspektionens verksamhet. I övervakningen av ändamålsenligheten bedömer bankfullmäktige hur det i lagen föreskrivna målet för verksamhet har förverkligats. Vid övervakningen av den allmänna effektiviteten i verksamheten följer bankfullmäktige framför allt med personalutvecklingen och den allmänna budgetutveckling i förhållande till Finansinspektionens uppgifter samt ändringar som föranleds av lagstiftningens eller marknadens utveckling.

Direktionen

Direktionens sammansättning 2020

ordförande

Marja Nykänen, vice direktionsordförande, Finlands Bank

vice ordförande

Martti Hetemäki, statssekreterare som kanslichef,
finansministeriet till 8.4.2020

Janne Häyrynen, lagstiftningsråd, finansministeriet från 12.6.2020

Outi Antila, överdirektör, social- och hälsovårdsministeriet till 13.2.2020

Hannu Ijäs, direktör, social- och hälsovårdsministeriet 14.2.2020–11.6.2020

Heli Backman, avdelningschef, överdirektör, social- och hälsovårdsministeriet från
12.6.2020

Lasse Heiniö, filosofie kandidat, försäkringsmatematiker (SGF)

Markku Pohjola, ekonom

Vesa Vihriälä, arbetslivsprofessor i ekonomi, Helsingfors universitet

Suppleanten till Marja Nykänen var avdelningschef **Katja Taipalus**.

Suppleanten till Martti Hetemäki var lagstiftningsrådet **Janne Häyrynen** till 11.6.2020.

Suppleanten till Janne Häyrynen från 12.6.2020 var finansrådet **Markku Puumalainen**.

Suppleanten till Outi Antila var direktör **Hannu Ijäs** till 13.2.2020. Suppleanten till
Hannu Ijäs 14.2.2020–11.6.2020 var övermatematiker **Tarja Taipalus** och suppleanten
till Heli Backman var direktör **Hannu Ijäs**.

Direktionens roll

Direktionen uppställer de särskilda målen för Finansinspektionens verksamhet och beslutar om riktlinjerna för verksamheten samt styr och övervakar måluppfyllelsen och iakttagandet av riktlinjerna. Därtill behandlar direktionen bland annat Finansinspektionens årliga budget och underställer den Finlands Banks direktion för fastställelse. Enligt 10 § i lagen om Finansinspektionen (878/2008) ska Finansinspektionens direktion minst en gång per år lämna bankfullmäktige en berättelse över målen för Finansinspektionens verksamhet och måluppfyllelsen inklusive en bedömning av vilka förändringar som väntas ske i tillsynen och deras inverkan på avgiftsinkomsterna samt vilka åtgärder de väntade förändringarna kräver.

Sammanfattning av Finansinspektionens verksamhet 2020

Syftet med Finansinspektionens verksamhet är att kreditinstituten, försäkringsanstalterna, pensionsanstalterna och andra tillsynsobjekt bedriver en stabil verksamhet som är en förutsättning för finansmarknadens stabilitet, att de försäkrade förmånerna tryggas och att det allmänna förtroendet för finansmarknadens funktionssätt upprätthålls. (1 § i lagen om Finansinspektionen)

Till följd av den exceptionella situation som coronapandemin lett till omprioriterade Finansinspektionen sina uppgifter enligt verksamhetsplanen för 2020. Detta gjorde det möjligt för tillsynsobjekten och Finansinspektionen att koncentrera sig på att analysera ändringarna och riskerna till följd av coronapandemin samt vidta åtgärder i anknytning till dem: Bankernas och försäkringsbolagens soliditet- och likviditetssituation samt funktionsberedskap övervakades på ett effektiviserat sätt. Inom arbetslöshetskassorna följdes i synnerhet behandlingstiderna och likviditeten upp. Den ekonomiska ställningen av auktoriserade betalningsinstitut följdes upp noggrannare än tidigare. Uppföljningen av kapitalmarknadens verksamhetsomgivning intensifierades, och de börsnoterade bolagens informationsförmedling och rapportering bedömdes systematiskt. Tillsynssamarbetet och informationsutbytet med internationella och nationella myndigheter ökades.

På våren 2020 avbröt Finansinspektionen en stor del av sin inspektionsverksamhet och fortsatte med en del inspektioner virtuellt med anledning av det undantagstillstånd som coronapandemin ledde till. På hösten låg antalet inspektioner igen nästan på en normal nivå.

Finansinspektionen reagerade snabbt till coronapandemin med åtgärder som tryggade personalens säkerhet och välmående samt myndighetsuppgifternas kontinuitet.

Finansinspektionens strategiska projekt framskred nästan på det planerade sättet trots undantagssituationen. Omprioriteringarna med anledning av coronapandemin påverkade emellertid även en del av de strategiska projekten. Förberedelser för störningar och klimatförändringens integrering i tillsynen framskred enligt planerna. Tillsynen över bekämpningen av penningtvätt, tillsynen över den alltmer digitala finanssektorn och fastställandet av en miniminivå för tillsynen har dock inte framskridit helt enligt planerna. Med tanke på Finansinspektionens tillsynsuppgifter prioriterades sex IT-projekt. Tre av dessa framskred enligt planerna.

Strategiskt projekt	Situation	Situationens muntliga bedömning	Korrigerande eller bevarande åtgärder
Tillsynen över den alltmer digitala finanssektorn	●	Syftet var att starta en kartläggning av tillsynsobjekten med vilken det utreds på vilket sätt tillsynsobjekten redan har digitaliserats och hurudana de planerade följande stegen är. I undantagssituationen flyttades kartläggningen preliminärt till första hälften av 2021.	Projektet låg efter den ursprungliga tidtabellen. Projektet förverkligas 2020–2022, och en större del än planerat kommer att genomföras 2021.
Förberedelser inför störningar	●	Syftet med projektet för 2020 var att kartlägga nuläget och på basis av detta uppdatera anvisningarna och verksamhetsmodellerna 2021–2022. På grund av coronapandemin inleddes uppdateringen av planerna för förberedelsen inför störningar i de olika sektorerna redan under 2020.	Projektet framskred längre än ursprungligen planerat.
Integrering av klimatförändringen i tillsynen	●	Projektet framskred i huvudsak enligt tidtabellen. Regleringsarbetet inom ESAs ¹ framskred långsammare än ursprungligen planerat, varför utbildning som hade planerats för sektorn och personalen flyttades till 2021.	De centrala målen för projektet uppnåddes.
Tillsyn över bekämpningen av penningtvätt	●	Tillsynen över bekämpningen av penningtvätt framskred i huvudsak enligt planerna. Med anledning av coronavirussituationen flyttades fysiska inspektioner till en tryggare tidpunkt. Europeiska bankmyndigheten EBA genomförde en bedömning av tillsynen över penningtvätt i Finland under andra hälften av 2020.	Inspektionsverksamheten av bekämpningen av penningtvätt bedömdes kritiskt och verksamheten omorganiserades. EBA:s rekommendationer kommer att prioriteras 2021.
Fastställande av tillsynens miniminivå	●	Projektet inleddes mot slutet av 2020. Arbetet blir klart först 2022. Inom bank- och försäkringstillsynen har tillsynens miniminivå fastställts redan tidigare.	Projektets mål för 2020 uppnåddes inte.

Finansinspektionens mätare uppdaterades till kritiska framgångsfaktorindikatorer och mätare enligt den förnyade strategin. På grund av coronapandemin riktade Finansinspektionen om sin verksamhet och mätarna bearbetades på motsvarande sätt.

Efter en gallring följde Finansinspektionen 15 mätare. I fyra av dessa uppnåddes målvärdet och i 11 uppnåddes målet inte.

Finansinspektionen påförde tre påföljdsavgifter under året. I ett av fallen överensstämde behandlingstiden med målet. Orsaken till avvikelserna var prioriteringen av andra sanktionsärenden, fallens juridiska komplexitet och resursproblemen. I slutet av 2020 godkände Finansinspektionens direktion grundandet av en ny enhet till Finansinspektionen. Till enheten Juridiska ärenden överförs juridiska ärenden från den nuvarande Stabsfunktionsenheten.

¹ ESA = Europeiska tillsynsmyndigheter, European supervisory authorities.

Utfallet av Finansinspektionens strategiska mätare:

Mätare	Målvärde		Utfall 2020	Utfall 2019	Utfall 2018
Utfallet av strategiska projekt enligt planerna	100 %	●	40 %	80 %	67 %
Kundernas förtroende för bank- och försäkringssektorn (EPSI Rating)	Bank 76 & Försäkring 70	●	Bank privat- och företagskunder 72,9/72,3 & Försäkring 62,2/63,0	Bank privat- och företagskunder 75/75,5 & Försäkring 70/66,5	Bank privat- och företagskunder 73,8/75,9 & Försäkring 71,4/70
Antalet medieträffar på basis av meddelanden	250 träffar	●	339	255	456
Medeltalet för nättjänstens användarförfrågning	Över 8	●	7,2	7	Ny mätare
FIN_FSA-twitter-kontots genomslag. Antalet visningar av meddelanden på Twitter-kontot och aktiviteten till följd av meddelandena	Antalet visningar i genomsnitt per månad 50 000 och aktiviteten i genomsnitt 1,0 %	●	38 008 & 0,9 %	42 130 & 0,78 %	Ny mätare
Arbetstidens fördelning tillsyn vs. annat arbete	60 %	●	58 %	55 %	56 %
Utfallsgraden för behandlingstiderna av sanktionsärenden	75 %	●	33 %	0 %	20 %
Hur väl besluten håller i förvaltningsdomstolen och högsta förvaltningsdomstolen	90 %	●	100 %	Ny mätare	Ny mätare
Internationella organisationers bedömningar och ESA peer review-bedömningar	Inga betydande brister eller iakttagelser	●	Inga betydande brister eller iakttagelser	Inga betydande brister eller iakttagelser	Inga betydande brister eller iakttagelser
Genomförandet av IT-projekt enligt plan	80 %	●	50 %	78 %	29 %
Utfallsgraden av personliga utvecklingsplaner	Över 80 %	●	70 %	70 %	83 %
Atmosfärsförfrågningens ledarskapsindex	71,7	●	70,0	Ny mätare	Ny mätare
Sjukfrånvaron	2,9 %	●	1,8 %	2,2 %	3,0 %
Placering i Universum Finlands arbetsgivarimageundersökning (proffs i juridik och ekonomi)	Topp 25 ekonomi och topp 15 juridik	●	Ekonomi 28 & juridik inte bland topp 10	Ekonomi 29 & juridik inte bland topp 10	Ekonomi 19 & juridik 9
Personalomsättning	8,5 %	●	10 %	7 %	9 %

Läget på finansmarknaden

Berättelseåret kännetecknades av coronapandemin. Pandemin tillspetsades snabbt i början av året, och dess effekter var kraftiga och vittgående. Å andra sidan var också de politikåtgärder som vidtogs i världen, inom Europeiska unionen och i Finland för att lindra coronapandemins effekter utan motstycke. I sin helhet har coronapandemins negativa effekter på den finska ekonomin tills vidare varit lindrigare än man i början av året befarade och mindre än i Europeiska unionen i genomsnitt. Pandemin är dock inte över än, och den kommer att lämna permanenta spår även i Finlands ekonomi. En del av effekterna kan ses tydligare. Ett exempel på detta är ökningen av den offentliga skuldsättningen. Andra är emellertid svårare att bedöma: hur påverkar pandemin människornas och företagens beteende och olika branschers utsikter på ett mer bestående sätt?

I början av coronapandemin upplevde finansmarknaden kraftiga värdefluktuationer, och priserna på i synnerhet riskfyllda investeringsobjekt, såsom aktier, sjönk kraftigt. Från april månad återspeglade prissättningen på finansmarknaden förväntningarna om tiden efter coronapandemin och återhämtningen, även om realekonomin skars ner i alla EU-länder. Priserna på aktier och många andra tillgångar steg och räntorna låg kring noll eller var negativa. Samtidigt ökade kreditriskerna.

Coronapandemin orsakade en betydande global recession under berättelseåret. Staternas begränsningsåtgärder, såsom även hushållens och företagens försiktiga beteende, kännetecknade ekonomins utveckling. Pandemins allvar och recessionens djup varierade mellan länderna.

Den ekonomiska politiken syftade till att lindra krisens ekonomiska konsekvenser på flera olika sätt. Staternas skuldtagning tilltog snabbt och centralbankernas penningpolitiska åtgärder genom bl.a. inköp av värdepapper ökade. Tillsynsmyndigheterna såg bland annat till att ekonomins kreditgivningsmöjligheter förblev stabila. Åtgärdernas skala var bred och återhämtningssatsningarna exceptionellt stora.

Finansmarknadernas utveckling var tudelad under året. I början av våren förekom det mycket stora prisrörelser och nervositet på marknaden, och till exempel aktiepriserna sjönk betydligt i februari och mars. Investerarnas förtroende återhämtade sig efter staternas, centralbankernas och tillsynsmyndigheternas åtgärder, och då steg till exempel priset på aktierna åter. Prissättningen baserade sig på antagandet att coronapandemins ekonomiska effekter skulle vara tillfälliga tack vare återhämtningsåtgärderna och omfattande coronavaccineringar. Räntorna låg dock alltjämt kring noll eller var negativa, såsom året innan, vilket återspeglar den ekonomiska utvecklingens allmänna svaghet. Finansmarknadens prisutveckling och realekonomins tillstånd skildes allt mera åt.

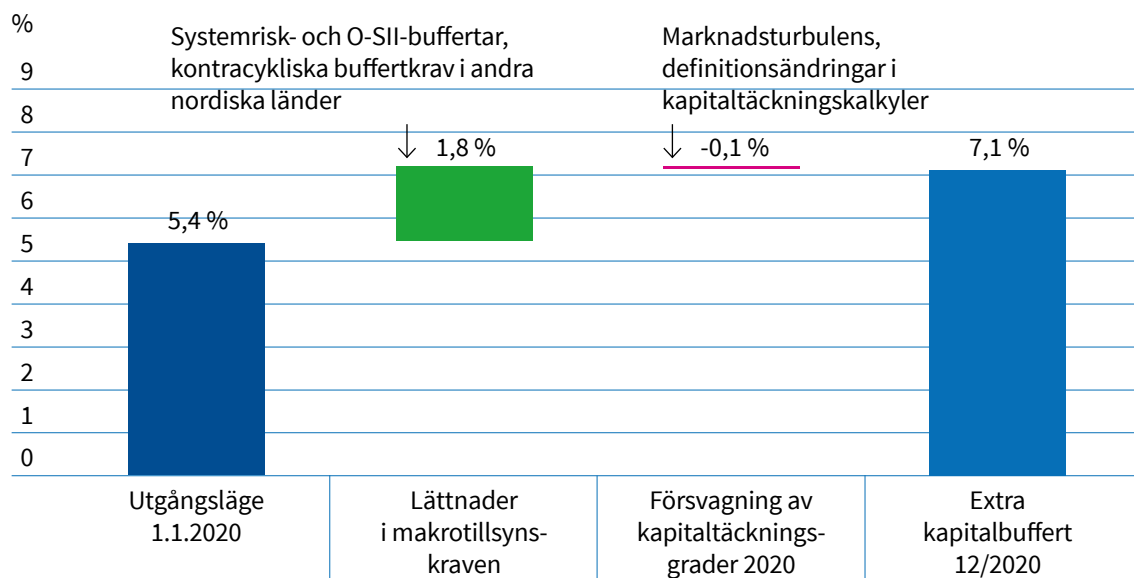
I Finland minskade coronapandemin ekonomins aktivitet framför allt under årets andra kvartal, varefter ekonomin långsamt började återhämta sig. Situationen varierar mycket mellan olika sektorer, och till exempel arbetslösheten ökade under året. På bostadsmarknaden fortsatte de tidigare trenderna: bostädernas prisutveckling var alltjämt likadan som under de senaste åren, dvs. priserna steg i stora städer medan de förblev oförändrade eller sjönk i andra delar av landet. Hushållens skuldsättning ökade. Mot slutet av året förbättrades hushållens och företagens stämningar och utsikter något.

Banksektorns kapitaltäckningsgrader försvagades något i och med recessionen men var alltjämt starka – krediternas värdesänkningar ökade

Coronapandemin och den medföljande ekonomiska recessionen påverkade de finska bankernas omvärld. Trots ekonomins växande osäkerhet var förändringarna i den finska banksektorns kapitaltäckningsgrader små och kärnkaptaltäckningen förbättrades till slut en aning. Banksektorns kapitaltäckningsgrader var alltjämt starkare än genomsnittsnivån i Europa. På våren sänkte de nordiska makrotillsynsmyndigheterna buffertkraven, vilket förbättrade finska bankers möjligheter att bevilja krediter och tolerera förluster.

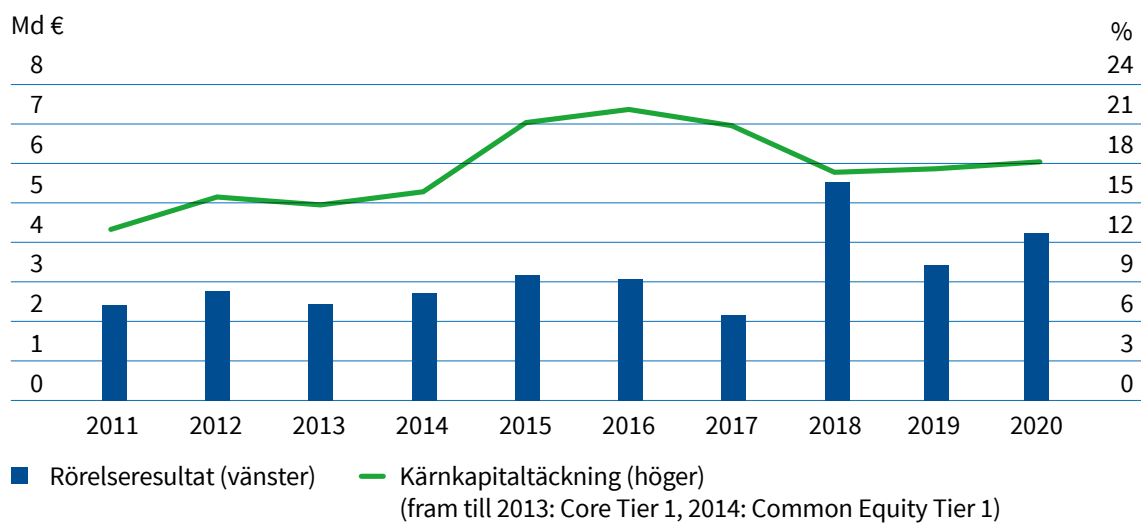
Banksektorns rörelsevinst ökade från året innan, men bakom tillväxten låg poster av engångskaraktär, som hade belastat det föregående årets rörelsevinst. Räntenettet ökade något från nivån 2019, när kreditstockens tillväxt kompenserade den negativa inverkan av marknadsräntornas och marginalernas sänkningar på ränteintäkter. Nedskrivningar av krediter och oreglerade krediter ökade, men måttligt i förhållande till den ekonomiska situationen. De oreglerade krediternas nivå i Finland var alltjämt en av de lägsta i Europa.

Den finska banksektorns kapitalbasöverskott

Källa: Finansinspektionen

Den inhemska banksektorns rörelseresultat och kärnkaptaltäckning

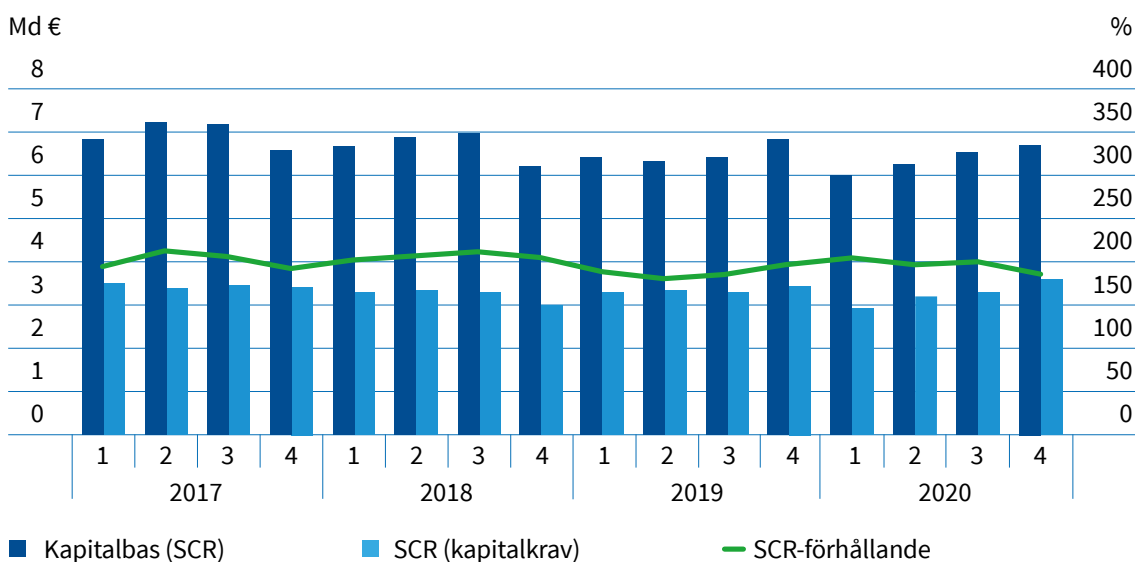
Källa: Finansinspektionen

Livförsäkringsbolagens solvens tålde det exceptionella året, men pandemin minskade premieinkomsten

Coronapandemin gjorde livförsäkringskunderna försiktiga, och ny premieinkomst samlades inte i motsvarande grad till placeringsförsäkringar. Försäkringspremieinkomsten sjönk förra året till den lägsta nivån under den nuvarande Sovens II -regleringen. Det såldes dock mer riskförsäkringar än tidigare. De utbetalda ersättningarna var alltså högre än premieinkomsten.

Livförsäkringssektorns solvensgrad förblev bra även om den sjönk klart från året innan. Kapitalbasen minskade och solvenskapitalkravet ökade. Räntenivån, som sjönk klart under året, ledde till ökade avsättningar. Den goda avkastningsutvecklingen av investeringar med högre risk ökade marknadsriskens kapitalkrav. Livförsäkringsbolagens investeringsintäkter återhämtade sig under året och var till slut klart positiva.

Solvensställning i livförsäkringsbolag

Källa: Finansinspektionen

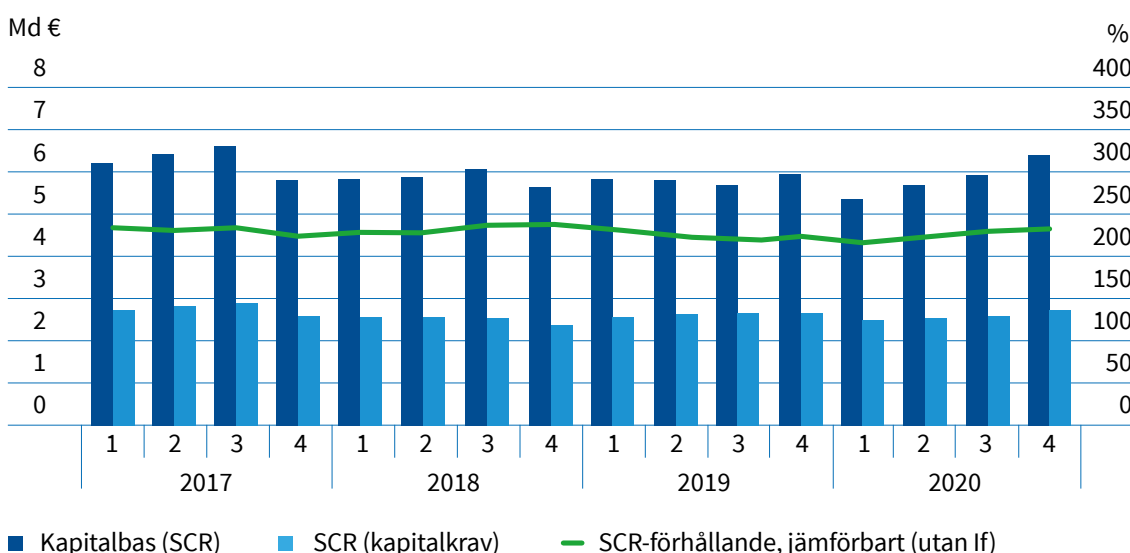
Skadeförsäkringsbolagens solvens förblev bra och lönsamhet förbättrades till följd av pandemin

De stora förändringar som ägde rum på investeringsmarknaden under berättelseåret orsakade stora fluktuationer i bolagens solvensgrader. Bra solvensbuffertar skyddade dock bolag med högre risknivå. Dessutom lindrade de dämpningsmekanismer som Solvens II-ramen innehåller marknadsprisfluktuationernas inverkan på solvensen. I slutet av mars uppnådde den riskkoefficient som skyddar mot aktieprisernas kursändringar sin maximinivå och volatilitetsjusteringen, som skyddar mot förändringarna i kreditriskmarginaler, var som störst.

Skadeförsäkringsbolagens investeringsintäkter återhämtade sig efter det branta fallet i slutet av mars. Intäkter från alla investeringsslag var positiva.

Försäkringsverksamhetens lönsamhet förbättrades, eftersom ersättningsutgifterna för försäkringen för olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar samt fordonsförsäkringen minskade till följd av den förlängda pandemin. Bolagen ökade den bokföringsmässiga ansvarsskuldens betryggande egenskaper genom att sänka sina diskonteringsräntor på ansvarsskulden, men åtgärdens försvagande effekt på lönsamheten var mindre än 2019. Åtgärderna för att hindra spridningen av pandemin, som orsakade bland annat permitteringar, vände premieinkomsten för försäkringen för olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar nedåt.

Solvensställning i skadeförsäkringsbolag

Källa: Finansinspektionen

If Skadeförsäkring ingår till 30.9.2017.

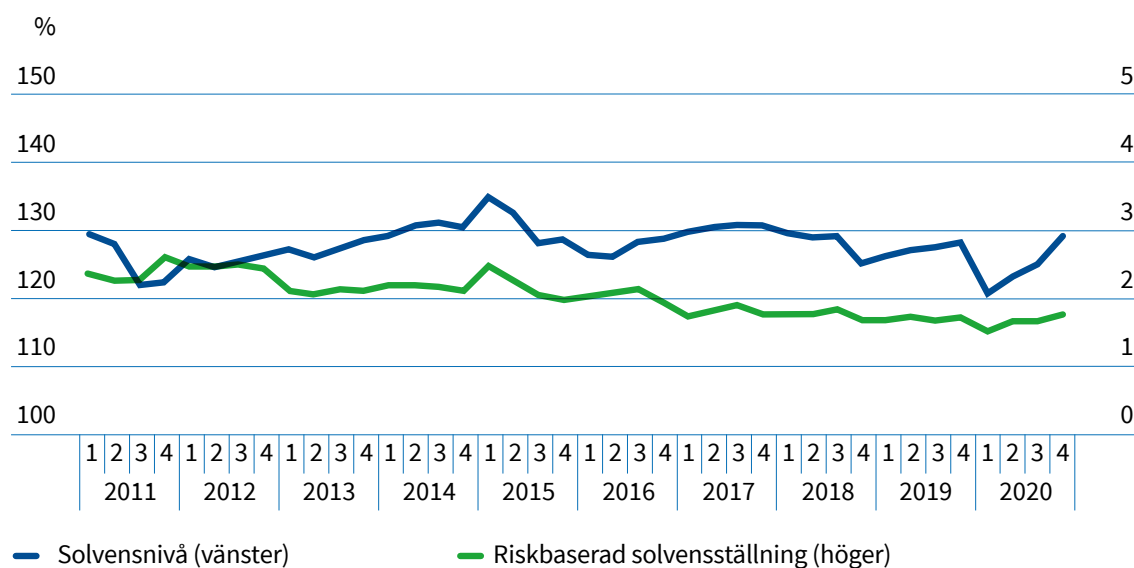
Arbetspensionssektorns solvens stärktes på årsnivå

För arbetspensionssektorn var 2020 ett mycket tudelat år. Under årets första kvartal försvagades arbetspensionssektorns solvens betydligt, när värdet på investeringstillgångar sjönk i den försäljningsvåg som orsakades av coronapandemin. Finansinspektionen gjorde i mitten av mars en anmälan till social- och hälsovårdsministeriet om exceptionella förhållanden på finansmarknaden, när det fanns en risk att arbetspensionsanstaltarnas genomsnittliga solvens skulle försvagas snabbt och betydligt.

Under andra kvartalet började arbetspensionssektorns solvens att återhämta sig, när centralbanker och stater stödde finansmarknaden med massiva stimulansåtgärder. Arbetspensionssektorns solvens stärktes på årsnivå.

I november meddelade Finansinspektionen social- och hälsovårdsministeriet att det inte på finansmarknaden rådde några sådana exceptionella förhållanden enligt lagen som påverkar riskerna i anknytning till arbetspensionsanstaltarnas solvens och som ledde till anmälan om undantagstillståndet.

Utveckling av arbetspensionssektorns solvens 2011–2020

Källa: Finansinspektionen

I och med den lagändring som trädde i kraft i början av 2017 är solvensställningen för åren 2017–2020 inte jämförbar med de föregående åren.

Solvensgraden beräknas genom att dividera pensionsmedlen med ansvarsskulden.

Solvensställningen är förhållandet mellan solvenskapitalet och solvensgränsen.

VÄRDERINGAR

Förnyelseinriktad,
ansvarsfull,
resultatinriktad,
TILLSAMMANS.

VISION

Effektiviteten
i vår tillsyn
ligger på
europeisk
spetsnivå.

MISSION

Vi främjar den finansiella
stabiliteten, förtroendet för
finansmarknaden och skyddet
av kunder och investerare samt
värnar om försäkrade förmåner.

Finansinspektionens strategi 2020–2022

Strategiska mål

Tillsyn som speglar omvärldsförändringarna

- Vi inriktar vår tillsyn efter tillsynsobjektets risker och den aktuella frågans betydelse
- Vi tar hänsyn till digitaliseringsutvecklingen inom finansbranschen i vårt tillsynsarbete
- Vi tar hänsyn till konsekvenserna av klimatförändringen och klimatpolitiken för den finansiella sektorn i vårt tillsynsarbete
- Vi verkar för en förebyggande tillsyn av penningtvättsbekämpning och främjar Finlands goda anseende inom penningtvättsbekämpning
- Vi har god beredskap för eventuella störningar i den finansiella sektorn och i de finansiella tjänsterna

Expertis och gott anseende

- Vår personal besitter gedigen kompetens som stöder våra mål
- Vi har ett nära samarbete med andra myndigheter och utnyttjar intressentgruppernas kompetens inom områden där det inte är ändamålsenligt att förvärva egen djup kompetens
- Vi utnyttjar personalens kompetens flexibelt över organisationsgränserna
- Vårt ledarskap är inspirerande, stöder ett gott arbetsklimat och fokuserar på förändringsledarskap
- Vi är en väl ansedd arbetsgivare för finansiella experter

God kvalitet och effektivitet

- Vi har standardiserade och effektiva processer
- Vi utnyttjar fullödigt både samarbetet med EU-myndigheterna och ECB:s tillsynspraxis i tillsynsarbetet
- Vi använder moderna it-system för att öka tillsynens genomslagskraft och effektivitet
- Vi utnyttjar systematiskt dataanalyser för en ändamålsenlig inriktning av tillsynen
- Vår kommunikation stöder våra strategiska mål

Uppnåendet av Finansinspektionens mål för 2020

1 Tillsyn som förändras med omvärlden

Till följd av den exceptionella situation som coronapandemin ledde till omprioriterade Finansinspektionen sina uppgifter enligt verksamhetsplanen 2020. Uppgiftshelheterna grupperades om till tre grupper: uppgifter som är kritiska med tanke på tillsynsarbetet, uppgifter som är skönsmässiga med tanke på tillsynsarbetet och som vid behov kan skjutas upp och uppgifter som planeras om eller flyttas till 2021.

- Uppgifter som är kritiska med tanke tillsynsarbetet:
 - Tillräckligt tryggnande av den kontinuerliga tillsynen på den nivå som situationen förutsätter (inklusive ansökningsärenden), kritiska tillsynsuppgifter som beror på situationen med anledning av coronapandemin och andra kritiska tillsynsuppgifter, analysarbetet av tillsynsobjektens betydande risker, sanktioneringen av allvarliga försummelser och förbrytelser samt utvecklingen av den egna verksamheten på det sättet som undantagstillståndet kräver.
- Uppgifter som är skönsmässiga med tanke på tillsynsarbetet och som vid behov skjuts upp:
 - Vissa strategiska utvecklingsprojekt såsom övervakningen av den alltmer digitala finanssektorn, integreringen av klimatförändringen i tillsynen och fastställandet av miniminivån för tillsynen, ECB²- och ESA-arbetsgruppsarbetet, kartläggningar och andra utredningar samt icke-brådskande mål i anslutning till utvecklingen av verksamheten.

² ECB = Europeiska centralbanken.

- Uppgifter som planeras om eller överförs till 2021
 - Inspektions-, temabedömnings- och tillsynsmyndighetens bedömningsplaner för 2020 uppdaterades i september. Till 2021 överfördes konsultutredningen om Finansinspektionens effektivitet och allokering av resurser, genomförandet av EBA³s stresstester och nationella LSI⁴-stresstester 2020 samt uppdateringen av åtgärdsavgifterna. De uppgifter som har flyttats fram under coronapandemin kommer att vid behov bedömas om i fråga om resurserna och prioriteringen innan de genomförs.

På våren avbröt Finansinspektionen en stor del av inspektionsverksamheten. Detta gjorde det möjligt för tillsynsobjekten och Finansinspektionen att koncentrera sig på att analysera ändringarna och riskerna i finanssektorn till följd av coronapandemin samt vidta åtgärder i anknytning till dem. En del inspektioner fortsatte emellertid genom distansförbindelser. På hösten var antalet inspektioner igen nästan normalt, men alla inspektioner genomfördes virtuellt.

Finansinspektionens strategi för åren 2020–2022 förnyades i slutet av 2019. Strategin lyfter fram tre delområden som är väsentliga med tanke på tillsynen: klimatförändringen, digitaliseringen och bekämpningen av penningtvätt. Strategin framhäver även tillsynsarbetets riskbaserad kraftigare än tidigare.

År 2021 kommer Finansinspektionen att fortsätta att bedöma hur försvagningen av den ekonomiska situationen med anledning av coronapandemin kommer att påverka företagen under tillsyn. Tillsynsmyndigheter höjer också krisberedskapen vidare genom att utveckla resolutionsmodellerna och de interna anvisningarna i anknytning till dem samt samarbetsmodeller med andra myndigheter. Tryggheten av verksamhetsberedskapen enligt lag är en del av främjandet av krisberedskapen. Om situationen eventuellt blir sämre, koncentreras resurser till hanteringen av den akuta krisen och annan verksamhet får ge vika.

Banksektorn

Finansinspektionen övervakade effekterna av den ekonomiska chock som coronapandemin orsakade på bankernas kapitaltäcknings-, likviditets- och operativa risker samt delade ut denna information till andra myndigheter. Tillsynsmyndigheten analyserade utvecklingen av bankernas företagsfinansiering i nära samarbete med Finlands Bank och finansministeriet. Finansinspektionen följer med utvecklingen av bankernas kapitaltäcknings-, likviditets- och operativa risker på ett effektiviserat sätt och som undantagstillståndet förutsätter.

ECB:s och den nationella tillsynsmyndighetens gemensamma tillsynsgrupper (JST⁵) effektiviserade uppföljningen av riskläget för bankerna under ECB:s direkta tillsyn (SI⁶)

³ EBA = European Banking Authority, Europeiska bankmyndigheten.

⁴ LSI = Less Significant Institution, bank under ECB:s indirekta tillsyn.

⁵ JST = Joint Supervisory Team, gemensam tillsynsgrupp.

⁶ SI = Significant Institution, bank under ECB:s direkta tillsyn.

enligt ECB:s anvisningar. Finansinspektionens banktillsyn analyserade risksituationen av LSI-banker, som är under dess direkta tillsyn, i s.k. coronaprojekt, i vilka man kunde identifiera sådana banker vars risker när det gäller kapitaltäckning eller likviditet var de största. Bankernas likviditetssituation har följts extra noga under coronapandemin. Tillsynsmyndigheten och Finland Bank har i samarbete bedömt utvecklingen av bankernas kreditförluster.

Finansinspektionen genomförde samlade kapitalbedömningar av SI-kreditinstitut och de viktigaste utländska filialerna enligt den tidtabell som satts av ECB och hemstatens tillsynsmyndighet. På hösten inledde Finansinspektionen också två samlade kapitalbedömningar av LSI-banker under dess direkta tillsyn. Dessa blev klara i början av 2021. På sommaren genomfördes en del av bedömningar av bankernas interna modeller, och på hösten kom den mer omfattande inspektionsverksamheten i gång på nytt.

ECB och EBA vidtog specialåtgärder för att upprätthålla bankernas kreditgivningsförmåga i undantagsläget, i synnerhet i början av coronapandemin. ECB och EBA tog i bruk flexibilitet som tillåts av bestämmelserna och gav tillsynsobjekten rekommendationer för att försäkra sig om att flexibiliteten användes för att stödja realekonomin. Finansinspektionen deltog i denna beredning och tillämpade motsvarande principer i sitt eget tillsynsarbete.

Ett viktigt inhemskt regleringsprojekt som är på gång är det s.k. bankpaketet, i vars beredning Finansinspektionen deltog i finansministeriets arbetsgrupp.

Finansinspektionen publicerade i december en utredning om prissättningen av de grundläggande banktjänsterna och tillgången till dem. I utredningen ingick en förfrågning om coronapandemins effekter på utbudet av grundläggande banktjänster och på kundbeteendet. Därtill kartlades bankernas förbättringar i tillgången till och användbarheten av digitala tjänster.

Enligt regeringsprogrammet koncentreras övervakningen av beviljare av snabblån till Finansinspektionen. Ändringens exaktare tidpunkt är alltjämt öppen. I sitt behov av kunskaper och resurser förbereder sig Finansinspektionen på att det är möjligt att genomföra ändringen i början av 2022. Dessutom har Finansinspektionen samarbetat med finansministeriet för att lagstiftningen skulle möjliggöra så effektiva verktyg som möjligt för övervakningen av snabbkreditsbeviljare. Som en del av tygländet av hushållens skuldsättning har Finansinspektionen också deltagit i projektet för ett positivt kreditupplysningsregister, som har letts av justitieministeriet. Syftet med det positiva kreditupplysningsregistret är att möjliggöra en så korrekt, omfattande och användbar bild om individens helhetsskuldsättning som möjligt i kreditgivnings- och ansökningssituationer. Arbetsgruppen under ledning av arbets- och näringsministeriet bereder den eventuella överföringen av ansvaret för tillsynen av Finnvera till Finansinspektionen. Överföringen skulle äga rum tidigast vid årsskiftet 2021–2022. Finansinspektionens behov av kunskaper och resurser planeras så att den har beredskap att ta emot tillsynsansvaret.

Försäkringssektorn

Finansinspektionen analyserade solvens- och likviditetsställningen av tillsynsobjekten i försäkringssektorn, dvs. arbetspensions-, skade- och livförsäkringsaktörerna samt arbetslöshetskassorna, samt deras funktionsberedskap extra nog med hjälp att tätare rapportering. I och med den snabba ökningen av antalet ansökningar om inkomstrelaterad dagpenning våren 2020 övergick man i övervakningen av arbetslöshetskassorna till uppföljningen av behandlingstider och andra väsentliga uppgifter varje vecka i fråga om de kassor vars risker i anslutning till funktionsberedskapen bedömdes vara de största.

Finansinspektionen deltog mer än tidigare i Eiopas⁷ arbete på grund av frågor i anslutning till pandemin. Finansinspektionen rapporterade om den finska försäkringsmarknadens situation till Eiopa. Inom Eiopa deltog tillsynsmyndigheten i beredningen av regleringen och dess tolkningar, vars syfte det var att svara på framskridandet av undantagssituationen och dämpa ner dess effekter. Mot slutet av året fortsatte den tätare uppföljningen av tillsynsobjektens situation och tillsynsåtgärder på basis av den.

De inspektioner som hade avbrutits under första hälften av året fortsatte virtuellt, men inga nya inspektioner inleddes. Compliance-temabedömningen slutfördes.

Antalet ansökningar om omorganiseringen av försäkringsbolagens och kassornas verksamhet ökade under året. Försäkringsgrupperingar har organiserat och klarlagt sina interna ägandestrukturer. Finansinspektionen beviljade ett verksamhetstillstånd åt två nya skadeförsäkringsbolag: Ålands Försäkringar Ab och Finlands Ömsesidiga Patientförsäkringsbolag. Dessutom förvärvades majoritetsandelen av en betydande skadeförsäkringsgrupp som är verksam i Storbritannien och Gibraltar till finsk ägo. Finansinspektionen förordnade ett ombud för Ömsesidiga Arbetspensionsförsäkringsbolaget Elo i december.

Under året publicerade Finansinspektionen mer än trettio tillsynsmeddelanden, som gällde bland annat solvensställningen och dess uppföljning (ORSA⁸), vinstutdelningsrekommendationer, rapportering, utläggande på entreprenad som är tillåtet inom försäkringssektorn och erbjudande av försäkringar samt allmänna tillsynsiakttagelser.

Lagstiftningsinitiativ som Finansinspektionen under tidigare år lämnat i anslutning till arbetspensionssektorns kunnandekrav och försäkringsbranschens sanktionsmöjligheter främjades vid sidan av projekt som anslöt sig till undantagssituationen. Deras betydelse som stöd för genomförandet av tillsynen accentueras i den situation som coronapandemin har skapat.

⁷ Eiopa = Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten, European Insurance and Occupational Pensions Authority.

⁸ ORSA = Own Risk and Solvency Assessment.

Makrotillsyn

Finansinspektionens direktion beslutade i mars att lätta bankernas strukturella makrotillsynsbuffertar med en procentenhet genom att slopa systemriskbufferten och lätta OP Gruppens O-SII-krav⁹. Dessutom återställde direktionen i slutet av juni lånetaket för bolån till grundnivån 90 procent för andra än köpare av första bostad.

Enligt bedömningarna ökade direktionens beslut om strukturella makrotillsynsbuffertar samt andra länders makrotillsynsmyndigheters beslut finska bankers utlåningskapacitet till finska företag och hushåll med uppskattningsvis 30 miljarder euro. Strukturella makrotillsynsbuffertar har i första hand ställts med tanke på banksektorns allvarliga problem i krissituationer.

Genom återställandet av den maximala belåningsgraden stödde man bostadsmarknadens funktion och nationalekonomin i den akuta krisen. På grund av hushållens stora skuldsättning och den exceptionella osäkerhet som pandemin medförde framhävde Finansinspektionens direktion betydelsen av den noggranna bedömningen av låntagarnas betalningsförmåga.

Finansinspektionen förberedde också genomförandet av bestämmelserna om makrotillsynsverktyg på basis av det nya kreditinstitutsdirektivet. Det var meningen att detta så kallade bankpaket träder i kraft början av 2021. Finansinspektionen var med i justitieministeriets projekt för ett positivt kreditupplysningsregister. Syftet med det positiva kreditupplysningsregistret är att möjliggöra en så korrekt, omfattande och användbar bild som möjligt om individens helhetsskuldsättning med tanke på kreditgivnings- och ansökningsituationer. Enligt de senaste uppskattningarna skulle det positiva kreditupplysningsregistret vara i bruk våren 2024.

Värdepapperssektorn

Finansinspektionen intensifierade samarbetet och informationsutbytet med Esma¹⁰ och nationella myndigheter med anledning av coronapandemin och den marknadsvolatilitet som den orsakar. Tillsynsmyndigheten deltog under året också i avgörandet av tolkningsfrågor i anknytning till Brexit. Frågorna gällde bl.a. fortsättningen av serviceutbudet. I synnerhet frågor som gäller ömsesidigt erkännande och samarbetsprotokoll avgjordes i huvudsak fram till slutet av året.

På grund av de starka och snabba ändringar som på grund av pandemin skedde på marknaden ändrade Finansinspektionen tyngdpunkterna i marknadstillsynen. Tillsynsmyndigheten effektiviserade övervakningen av verksamheten inom marknadens betydande infrastruktur, börsen och värdepapperscentralen, samt följde med de noterade bolagens informationsförmedling och bokslutsrapportering om pandemins

⁹ O-SII = Other Systemically Important Institutions.

¹⁰ Esma = Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten, European Securities and Markets Authority.

inverkan noggrannare än vanligt. Företagens behov av finansiering syntes bland annat i ökningen av antalet emissioner som grundar sig på företrädesrätt. Prospektkontrollerna koncentrerades på information som presenterar coronapandemins effekter. Finansinspektionen bedömde behovet att begränsa blankning. På grund av detta uppföljdes och analyserades penninginstrumentens kursändringar och utvecklingen av blankningspositioner särskilt noga under första hälften av året. Dessutom följde tillsynsmyndigheten med fondernas likviditetsförvaltning och användningen av likviditetsförvaltningsverktyg samt värderingspraxis oftare än vanligt. Om användningen av likviditetsförvaltningsverktyg i finska öppna investeringsfonder och alternativa investeringsfonder rapporterades varje vecka också till Esma ända till slutet av året.

Tillsynsmyndigheten slutförde två temabedömningar om tillhandahållandet av investeringstjänster: processer för godkännande av investeringstjänster och produkter samt bedömning av ändamålsenligheten. Dessutom blev iakttagelserna i den Esma-initierade, sameuropeiska temabedömningen om investeringsfondernas likviditetsförvaltning färdiga enligt tidtabellen. På grund av de marknadsstörningar som riktades till fondsektorn genomförde Finansinspektionen också på basis av en rekommendation av ESRB ett annat Esma-initierat tillsynsprojekt om ränte- och fastighetsfonders likviditetsförvaltning och värdering. Även en kartläggning av algoritmisk handel blev klar i slutet av året. Finansinspektionen offentliggjorde iakttagelserna från en temabedömning om informationsskyldigheten av investeringsbaserad gräsrotsfinansiering i början av januari 2021. IFRS¹¹-tillsynens temabedömning ändrades helt till såväl sitt innehåll som sin allokering på grund av coronasituationen så att bolag med en särskilt dålig ekonomisk ställning valdes som föremål för tillsynen.

Övervakningen av digitaliseringsutvecklingen

Finansinspektionen kartlägger med en förfrågning hur tillsynsobjekten har utnyttjat digitalisering samt riskhanteringen i anknytning till digitalisering. Eftersom det gjordes omprioriteringar med anledning av coronapandemin, flyttades den här förfrågningen till första hälften av 2021.

Förberedelser inför störningar

I projektet för förberedelser inför störningar var verksamhetsårets mål att kartlägga nuläget. Sedan var det meningen att på basis av detta planera en uppdatering av anvisningarna och verksamhetsmodellerna för åren 2021–2022. Med anledning av coronapandemin inleddes uppdateringen av planerna för förberedelser inför störningar dock redan under berättelseåret.

Anvisningarna om bankernas resolution uppdaterades och bearbetades i enlighet med de krav som den ekonomiska krisen med anledning av corona

¹¹ IFRS = International Financial Reporting Standards.

ställer. Verksamhetsanvisningarna för aktörer i försäkringssektorn uppdaterades på basis av regleringen med tanke på allvarliga solvens-, likviditets- eller verksamhetsberedskapsproblem. Värdepapperssektorn beredde sig på eventuella störningar i tillsynsobjektens verksamhet genom att uppdatera interna verksamhetsanvisningar som gäller avbrott i verksamheten. Tillsynsmyndigheten har beredskap att lösa auktoriserade penninginstituts problemsituationer samt att vid behov använda makrotillsynsinstrument.

Klimatförändringen och tillsyn

Projektet framskred nästan enligt tidtabellen, och de centrala mål som ställdes på det uppnåddes trots ändringarna i prioriteter med anledning av coronapandemin.

Europeiska tillsynsmyndigheter (ESA) fortsatte med det internationella lagstiftningsarbetet på den finansiella tjänstesektorn under hela året. Inom sektorn finns ett klart behov av sameuropeisk tolkning av regleringen. Finansinspektionen var med och påverkade EU-regleringen om de noterade bolagens icke-finansiella information och i utvecklingen av tillsynen över denna information genom Esma samt presenterade regleringen och förändringar i anslutning till den för tillsynsobjekten och andra intressenter på flera webinarier.

Arbetet för att inkludera riskerna i anknytning till klimatförändringen i olika tillsynsramar samt inledandet av tillsynen över den icke-finansiella informationen kommer att fortsätta 2021. Det publicerades en serie av bloggar om klimatförändringen och hållbar finansiering.

Övervakning av bekämpningen av penningtvätt

Övervakningen av bekämpningen av penningtvätt organiserades om till en egen byrå 2019 och blev ett av Finansinspektionens strategiska tyngdpunktsområden 2020. Övervakningen av bekämpningen av penningtvätt framskred i huvudsak enligt planerna, även om arbetet inte än har nått målläget.

Finansinspektionen utarbetade 2020 en riskbedömning i vilken branscher har uppdelats en riskkategori. Dessutom publicerade tillsynsmyndigheten branschvisa riskbedömningar gällande tillhandahållare av betalningstjänster och livförsäkringssektorn.

På grund av coronavirusssituationen avbröts inspektionerna hos företag under tillsyn. Inspektionerna fortsatte till lämpliga delar med distanslösningar som möjliggörs av digitaliseringen.

Det hölls regelbundet möten för den kontinuerliga tillsynen med nordiska och baltiska tillsynsmyndigheter. De första samarbetsavtalen om principerna och ansvaren för det praktiska arbetet över viktiga gränsöverskridande kreditinstitut undertecknades.

Byrån för bekämpning av penningtvätt utvecklade inspektionsverksamheten genom att omorganisera inspektionsteamet för penningtvätt. EBA och Europarådet gjorde mot slutet av 2020 sina egna bedömningar om bekämpningen av penningtvätt i Finland. I sin bedömning koncentrerade sig EBA på Finansinspektionens verksamhet vid övervakningen av bekämpningen av penningtvätt och gav rekommendationer om t.ex. fördjupandet av det riskbaserade verksamhets sättet, anvisningarna till företagen under tillsyn samt om utvecklingen av Finansinspektionens interna, nationella och internationella samarbete och processer. Europarådet bedömde genomförandet av det fjärde penningtvättsdirektivet i Finland som helhet. I skrivande stund var rapporten inte än färdig.

2 Högklassig och effektiv

Finansinspektionen främjade det strategiska målet ”högklassig och effektiv” under berättelseåret framför allt med IT-investeringar, signal- och analyssystemet, enhetligare interna processer, effektiviserad kommunikation samt genom att utnyttja erfarenheterna från undantagsåret i utvecklingen av verksamheten.

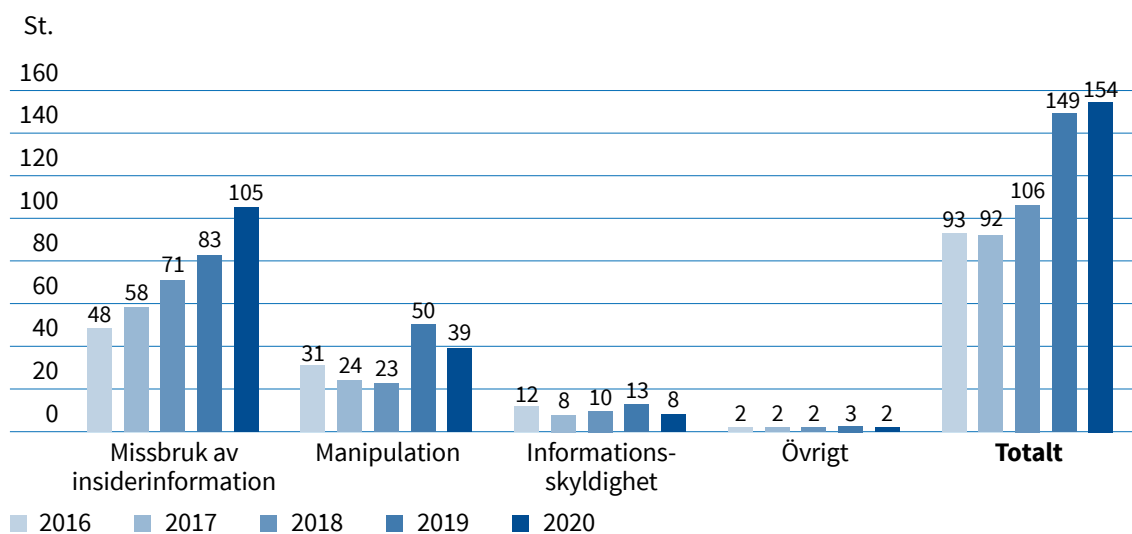
De IT-projekt som hade prioriterats med tanke på Finansinspektionens tillsynsuppgifter framskred rimligt väl trots undantagstillståndet:

- Utvecklingen av dataanalysen framskred enligt tidtabellen.
- Den omfattande reformen av rapporteringssystemet framskred nästan enligt planerna.
- Riskbedömningsverktyget av penningtvätt togs i bruk enligt planerna.
- Den första versionen av det elektroniska ärendehanteringssystemet blev färdig i juni drygt ett år efter den ursprungliga tidtabellen.
- Definitionen av projektet tillsynsmyndighetens arbetsbord och testen framskred långsammare än planerat och definitionen och sökandet av en lösningsmodell fortsätter 2021.
- Utvecklingen av nya robotar framskred långsammare än planerat bl.a. på grund av coronasituationen.
- Utvecklingen av existerande robotar framskred väl.

Antalet anmälningar om marknadsmissbruk som Finansinspektionen tagit emot fortsatte att växa. Vid undersökningen av missbruksmisstankar utnyttjade Finansinspektionens marknadsövervakare det nya signal- och analyssystemet. Systemet effektiviserar och förbättrar tillsynens kvalitet genom att automatisera tidigare manuella arbetskedan samt möjliggöra en mer omfattande analys av data.

År 2020 undersökte Finansinspektionen ett större antal fall i anknytning till handel och de noterade bolagens informationsskyldighet än tidigare. Gällande misstankar om marknadsmissbruk lämnades fem begäranden om utredning till polisen och utfärdades en administrativ påföljd. Finansinspektionen styrde aktörer också med tillsynsbrev samt genom att annars ta kontakt. Därtill framhövdes straffbarheten av marknadsmanipuleringen i Marknadsmeddelandet med ett färskt rättsfall som exempel.

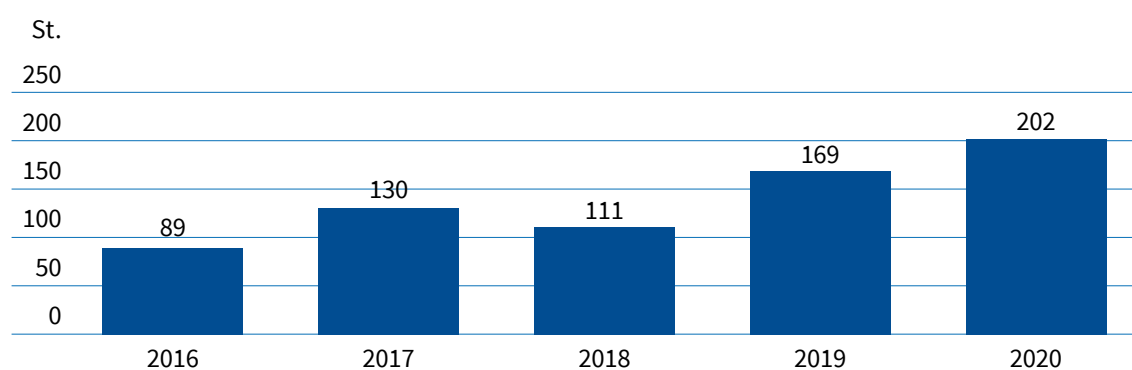
Tillsynsfall som Finansinspektionen undersökt 2016–2020

Källa: Finansinspektionen

Handelslarm som signal- och analyssystemet producerat och som Finansinspektionen har analyserat framgår inte av bilden.

Anmälning om missbruksmisstankar från marknadsaktörer ökar

- Anmälningar om misstänkta transaktioner och order (STOR; Suspicious Transaction and Order Report, tidigare STR) ökar
 - Anmälningarna gäller misstankar om eventuellt missbruk av insiderinformation eller marknadsmanipulation
- Ökning:
 - från året innan +20 %
 - från 2 år sedan +82 %

Källa: Finansinspektionen

Finansinspektionens verksamhetsprocesser genomgicks 2019. Under berättelseåret framskred enhetligandet av processerna enligt följande:

- Enhetligandet av Finansinspektionens verksamhetsmodeller började som en del av den riskbaserade tillsynen i fråga om fit and proper-bedömningar.
- Den förnyade processen för tillsynsmyndighetens bedömning togs i bruk.
- Temabedömningarnas gemensamma förfaringssätt blev färdiga.
- Inspektionsplanen för 2020 genomfördes enligt den år 2019 förnyade inspektionsprocessen.
- På grund av pandemisituationen upprättade Finansinspektionen standardanvisningar för virtuella inspektioner.

En stor del av den övriga utvecklingen av den egna verksamheten har skjutits upp på grund av coronapandemin. I och med undantagstillståndet utvecklades vissa delområden dock snabbare än planerat: framhävandet av tillsynsfokus, riskbaserad som utgångspunkt för tillsynen, digitaliseringen av arbetet (ökningen av möjligheter till distansarbetet, webbmöten och införandet av den elektroniska signaturen tidigare än planerat hösten 2020) och agerandet vid störningar.

Under året fick Finansinspektionen värdefull erfarenhet för utvecklingen av verksamheten och effektiviseringen av tillsynsarbetet. Regelbundna möten med företagen under tillsyn och andra myndigheter med elektroniska verktyg har blivit en rutin.

Målen för tillsynens miniminivåprojekt för 2020 uppnåddes inte, eftersom tidtabellen för projektet flyttades framåt med anledning av arbetet i anknytning till coronapandemin. Arbetet inleddes på avdelningarna Kapitalmarknadstillsyn och Digitaliseringstillsyn. Projektet uppdelades i faser (1. identifiering av tillsynsobjektens och tillsynsuppgifternas särdrag, 2. fastställandet av risknivån, 3. fastställandet av tillsynens miniminivå). Definitionsarbetet blir klart först 2022. För bank- och försäkringstillsynsavdelningarna har redan tidigare utvecklats och tagits i bruk modeller för fastställandet av tillsynens miniminivå.

Effektiverad kommunikation under coronapandemin

Finansinspektionen informerade om sina beslut i anknytning till coronapandemin på ett effektiverat sätt vid sidan av den sedvanliga dagliga kommunikationen. Det publicerades allt som allt 70 press- och tillsynsmeddelanden, bloggar och webbnyheter i anslutning till coronapandemin under året. Dessa samlades på ett och samma ställe på Finansinspektionens webbplats. Under året publicerade Finansinspektionen press- och tillsynsmeddelanden även om andra ämnen.

Finansinspektionen stärker sin beredskap till effektiverad kommunikation i undantagssituationer av olika slag och fortsätter med detta även 2021.

3 Sakkunnig och uppskattad

Finansinspektionen reagerade snabbt till coronapandemin med åtgärder som tryggade personalens säkerhet och välmående samt myndighetsuppgifternas kontinuitet. Finlands Banks och Finansinspektionens gemensamma krisorganisation följde med pandemisituationen och koordinerade de åtgärder som den krävde. Personalen övergick till distansarbete och började använda digitala verktyg i tillsynsarbetet i mars 2020. Övergången till distansarbete innebar inga betydande förändringar i tillsynsarbetet med undantag av inspektionsverksamheten. Sammanträden och inspektionsmöten ordnades med distansförbindelser.

Under året prioriterade Finansinspektionen de utbildningsbehov som hade upptäckts i kartläggningen av expertisen och ordnade utbildning som stödjer tillsynsuppgiften samt fäste särskild uppmärksamhet vid uppfyllandet av expertisbehoven i sina ersättningsrekryteringar.

Enligt resultaten från förfrågningen om välmående i arbetet upplevde majoriteten av personalen att arbetet i undantagsförhållanden löpte smidigt och att personalen klarade sig väl som helhet. Det är värt att notera att cirka 60 procent av personalen bedömde att den egna arbetsmängden hade ökat. Dessutom upplevde de anställda att distansarbetet har betytt att de måste lära sig nya saker och krävt flexibilitet av nytt slag vid kombinerandet av arbetet och privatlivet. Personalen gav positiv respons om chefsarbetet, anvisningarna och om arbetsgivarens kommunikation. Det identifierades utmaningar i ordnandet av pauser i arbetet, i arbetsergonomin samt i erhållandet av stöd från kolleger i gemensamma arbetsärenden samt i sociala kontakter.

Mot slutet av 2020 startade Finansinspektionen ett utvecklingsprojekt i vilket de viktigaste nätverken inom myndighetssamarbetet ska kartläggas. Målet är att dela bästa praxis samt stärka samarbete som medför synergifördelar. Arbetet koncentreras på hur vi i praktiken samarbetar med andra myndigheter som är centrala för oss (bl.a. social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet, Försäkrings- och finansrådgivningen, Konkurrens- och konsumentverket, Verket för finansiell stabilitet och dataombudsmannens byrå) i olika ärenden och situationer samt hur samarbetet i dessa nätverk kunde effektiviseras. Arbetsgruppen ägnar sig också åt utvecklingen av det interna samarbetet, där syftet är att trygga den effektiva och ändamålsenliga användningen av kunnandet och resurserna samt utvecklingen av samarbetet med intressenter för att bland annat skapa gemensam praxis. Arbetet fortsätter 2021.

Finansinspektionens lokaler är pilotobjektet i Finlands Banks projekt för utvecklingen av lokaler. Projektet blev fördröjt på grund av coronapandemin men fortsätter 2021.

Årligt hörande av finansmarknaden

Utvecklingen av Finansinspektionens verksamhet stöds genom att årligen höra aktörerna på finansmarknaden. Finansinspektionen ordnade det årliga hörandet i oktober i panelform. I utvecklingen av sin verksamhet tar Finansinspektionen hänsyn till de tyngdpunktsområden som berörts under de årliga hörandena.

I de kommentarer som presenterades under hörandet konstaterades det att Finansinspektionen allmänt taget har klarat av tillsynsarbetet mycket väl, undantagssituationen har beaktats på lämpligt sätt och samarbetet med Finansinspektionen ligger på en bra nivå. I enskilda anföranden ansågs det vara nödvändigt att tyngdpunkten i Finansinspektionens tillsyn under coronakrisen flyttas till solvens- och likviditetstillsynen samt tillsynen över styrelsearbetet. I anföranden ansågs det att utredningen över grundläggande banktjänster 2019 var viktig och att det alltså är viktigt att trygga tillgången till grundläggande banktjänster för alla. Det ansågs att överföringen av tillsynen över beviljare av snabblån till Finansinspektionen är motiverat såsom även projektet i anknytning till det positiva kreditupplysningsregistret. Därtill ansågs det att Finansinspektionens innovationsvänliga atmosfär har stärkts och att viljan att förstå nya innovationer har varit bra. Dessutom ansågs konsumentsidorna på Finansinspektionens webbplats vara viktiga.

Under hörandet föreslogs det att Finansinspektionen bland annat borde satsa på att göra de interna processerna smidigare och snabbare samt på att ta hänsyn till kundinriktningen i snabba och aktuella tolkningar och i den tidsmässigt lägliga kommunikationen. Dessutom är det nordiska och europeiska tillsynssamarbetet samt uppmärksammandet av rapporteringens och informationsbegärandenas omfattning och tidtabell av vikt för tillsynsmyndigheten. I anföranden framhölls också vikten av att Finansinspektionen tar hänsyn till coronakrissituationen i tillsynsarbetet samt av ökandet av verksamhetens flexibilitet. Under hörandet lyftes även fram vikten av nya frågor såsom ESG (environmental, social, governance), frågor i anknytning till bekämpandet av penningtvätt, iakttagandet av proportionalitetsprincipen i tillsynsverksamheten, kostnadseffektiviteten och utmaningarna med distansarbetet.

Bankfullmäktiges berättelse 2019

I sin berättelse uppmanade bankfullmäktige Finansinspektionen att:

Bidra till att säkerställa dels att dess verksamhet anpassas efter strukturförändringarna på bank-, försäkrings- och finansmarknaderna, dels att Finansinspektionen har de resurser att använda som krävs för trovärdig tillsyn

Finansinspektionen har anpassat sin verksamhet efter omvärldsförändringarna bland annat genom att omorganisera sin verksamhet och utöka resurserna. Under de tre senaste åren har organisationsstrukturen bearbetats genom att grunda separata avdelningar för banktillsynen, försäkringstillsynen och kapitalmarknadstillsynen. Bekämpningen av penningtvätt har organiserats till en egen byrå från den 1 mars 2019. Verksamheten allokeras på basis av FATF:s (ett internationellt organ som arbetar för att bekämpa penningtvätt) rekommendationer.

Finansinspektionens personalresurser stärktes med cirka 25 procent under åren 2018–2019. Nya personer anställdes till tillsynen av Nordea och bekämpningen av penningtvätt (2/3 av resursökningarna) samt även till andra delområden av tillsynen. Under berättelseåret riktades det tilläggsresurser till behandlingen av sanktionsärenden, bedömningen av kreditinstitutens interna modeller, tillsynen över arbetspensionsbolag, IT- och cyberrisker samt till kapitalmarknadstillsynen.

Genom sina makrotillsynsbeslut stödja bankernas förmåga att förmedla finansiering även i exceptionella situationer, till exempel om pandemin påverkar värdet på förmögenheter och den allmänna ekonomiska utvecklingen

I synnerhet i början av coronapandemin framhävde ECB och EBA i sitt arbete upprätthållandet av bankernas utlåningsförmåga i den exceptionella situationen genom att ta i bruk flexibilitet som regleringen tillåter och å andra sidan ge tillsynsobjekten rekommendationer för att se till att flexibiliteten allokeras till stödjandet av realekonomin. Finansinspektionen deltog i denna beredning och tillämpade

motsvarande principer i sitt eget tillsynsarbete. Finansinspektionens direktion beslutade att lätta bankernas strukturella makrotillsynsbuffertar med en procentenhet genom att slopa systemriskbufferten och lätta OP Gruppens O-SII-krav. Dessutom återställde direktionen lånetaket för bolån till grundnivån 90 procent för andra än köpare av första bostad.

Aktivt delta i det internationella tillsynsarbetet mot penningtvätt

I maj 2019 kom de nordiska och baltiska tillsynsmyndigheterna överens om intensifieringen av samarbetet inom tillsynen över bekämpningen av penningtvätt. Enligt avtalet utvecklas tillsynsuppgifter, bästa praxis och utbildning tillsammans inom regionen. I december 2020 inleddes ett gemensamt analysprojekt under ledning av IMF¹². Syftet med projektet är att kartlägga den regionala risken för penningtvätt och utveckla bekämpningsmetoderna.

Tillsynskollegiet för bekämpningen av penningtvätt hos Nordea och OP Gruppen fungerar under Finlands ledning. Kollegiemöten för den kontinuerliga tillsynen ordnades halvårsvis med anledning av coronasituationen. På mötena har myndigheterna bland annat behandlat riskbedömningar, åtgärderna i fråga om kunder med hög risk, transaktionsövervakningen och andra delområden som är väsentliga för bekämpningen av penningtvätt. På basis av uppgifterna bildas det en uppfattning om risksituationen och behoven att utveckla bekämpningen av penningtvätt. Om deltagandet i utländska kreditinstituts tillsynskollegier bestäms på basis av riskerna.

Om principerna och ansvaren för det praktiska tillsynsarbetet över betydande kreditinstitut överenskoms genom samarbetsavtal.

Mot slutet av 2020 gjorde EBA en bedömning av tillsynen över bekämpningen av penningtvätt i Finland.

I sin tillsynsverksamhet fästa särskild uppmärksamhet vid hot mot cybersäkerheten

År 2020 fortsatte Finansinspektionen med temakartläggningar av IT- och datasäkerhetsrisker (inklusive cyberrisker) genom att göra en temabedömning om förvaltningen av IT- och datasäkerhetsriskerna hos liv- och skadeförsäkringsbolag samt auktoriserade penninginstitut. Även riskhanteringen i anslutning till informations- och cybersäkerheten genomgicks med betalningssysteminspektioner och inspektioner av operativa risker. I inspektionsplanen för 2021 ingår inspektioner i anslutning till IT-risker (inkl. cyberrisker).

¹² IMF = International Monetary Fund, Internationella valutafonden.

Följa utvecklingen av hushållens skuldsättning och i synnerhet utvecklingen av de lån som överstiger skuldkvotstaket innan den lagstiftning som begränsar skuldkvotstaket eventuellt träder i kraft och bedöma vilka konsekvenser skuldkvotstaket har för utvecklingen på bostadsmarknaden

Hushållens skuldsättning följdes upp och bedömdes regelbundet som en del av makrotillsynsprocessen. Det genomsnittliga förhållandet mellan bolånekundernas totalskulder och inkomster ökade 2020, vilket delvis berodde på coronapandemin. Ökningen av arbetslösheten sänkte hushållens inkomster, och lånebeståndet amorterades långsammare än vanligt på grund av amorteringsfria perioder. Hushållens efterfrågan på lån återställdes snabbt från coronapandemin, och under andra hälften av året lyftes ett exceptionellt stort antal bostadskrediter. Det är dock alltjämt för tidigt att bedöma i vilken mån det var fråga om återhämtning och i vilken mån om en mer bestående förändring. Hushållens skuldsättning och förändringarna i den kommer att nogga följas upp även 2021.

Enligt ESRB:s rekommendationer uppmanade Finansinspektionens direktions långgivarna att iaktta återhållsamhet vid beviljandet av sådana lån som i förhållande till sökandens inkomster är mycket stora eller till sin maximala återbetalningstid längre än vanligt.

Bevaka husbolagslånen utveckling och överväga hur de anknyttande riskerna kan begränsas inom ramen för den gällande lagstiftningen

Husbolagslånen utveckling följdes upp och bedömdes regelbundet som en del av makrotillsynsprocessen. Tillväxten av husbolagslån inom nyproduktionen saktades ner allteftersom ökningen av byggandet blev långsammare, men betydelsen av höga bolagslåneandelar i handeln med nya bostäder var alltjämt stor. Som en eventuell förändring har det föreslagits att den tidsmässiga skattefördel som för närvarande ansluter sig till kapitalvederlagets skattebehandling ska slopas, vilket kunde minska användningen av bolagslån i finansieringen av bostadsplaceringar.

Inom ramen för den nuvarande lagstiftningen kunde riskerna i anknytning till bolagslån minskas utöver med Finansinspektionens rekommendationer genom att förutsätta att bankerna reserverar mera kapital mot förluster som orsakas av bolagslån. Allokeringen av dylika tilläggskrav noggrant på nyproduktionens husbolagslån är dock svår att genomföra och dess inverkan på efterfrågan kan vara ringa. Till exempel sambandet mellan riskvikterna av bolån enligt artikel 458 som var i kraft 2018–2020 och bolånens räntenivå och efterfrågan kan inte bevisas direkt. Höjningarna av bolagslånen riskvikter och därmed kapitaltäckningskraven skulle emellertid förutsätta mer omfattande och regelbunden rapportering om bolagslånen riskvikter och kapitaltäckningsbehandling än nu. När det gäller begränsningen av riskerna i anknytning till husbolagslån skulle det därför vara viktigt att såväl förslagen av den s.k. Mörttinen-arbetsgruppen om begränsningen av nyproduktionens bolagslånerisker som regeringsprogrammets uppmaning att utreda möjligheten att begränsa investerarnas skatteavdragsrätt av bolagslån förverkligas.

Bidra till att säkerställa att hushållens tillgång till grundläggande banktjänster inte riskeras till följd av omstruktureringen i banksektorn och den tekniska utvecklingen

Enligt den utredning över grundläggande banktjänster som Finansinspektionen utförde 2020 har kunderna som helhet betraktat tillräcklig tillgång till grundläggande banktjänster hos finska banker. Finansinspektionen kommer också att framöver följa med bankernas rådgivning och stödtjänster till de kundgrupper för vilka det har visat sig vara utmanande att övergå till digitala banktjänster. Finansinspektionen följer också med utvecklingen av kontorsnätverkets verksamhet och i synnerhet det om pandemin kommer att ha en bestående inverkan på tillgången till grundläggande banktjänster i kontorskanaler. Finansinspektionen anser också att det är viktigt att i framtiden bedöma den geografiska täckningen och tillräckligheten av distributionsnätet av kontanter. Som en del av tryggheten av tillgången till kontanter borde bankerna aktivt undersöka möjligheterna att utvidga distributionsnätet av kontanter till exempel genom att effektivisera samarbetet med handeln. Finansinspektionen uppmuntrar också bankerna att informera sina kunder om de tillgängliga distributionskanalerna av kontanter.

Bedömning av ändringarna i tillsynen och tillsynsavgifterna 2021

Bedömning av ändringarna i tillsynen

Osäkerheten och riskerna i finansmarknadsomgivningen är exceptionellt stora på grund av coronapandemin. Den ekonomiska kris som orsakats av coronapandemin har tills vidare inte lett till en finanskris, och tillsynsobjektens solvens och likviditet har alltjämt varit goda. Det förväntas inga betydande ändringar i tillsynen under 2021, ifall den ekonomiska situationen förblir rimlig. Inom tillsynen har man dock förberett sig på att den kris som skapats av coronapandemin kan ha allvarigare konsekvenser för företagen under tillsyn. Den effektiviserade uppföljningen och analysen av tillsynsobjektens risksituation på det sätt som coronapandemin och utvecklingen av dess ekonomiska konsekvenser kräver kommer att fortsätta. Av tillsynsobjekten krävs åtgärder, om det anses att solvensen eller likviditeten äventyras. I den rådande undantagssituationen är det med tanke på tillsynen viktigt att tillsynsobjektens förvaltningssystem är proportionerliga och ändamålsenliga.

Uppskattning av ackumulerade åtgärdsavgifter

År 2021 kommer Finansinspektion att uppbära cirka 35,6 miljoner euro i tillsynsavgifter, vilket är cirka 6,9 procent mer än 2020. Ökningen av tillsynsavgifterna tas ut av de betalningsskyldiga i förhållande till de nuvarande tillsynsavgifterna.

Flytten av Nordeas huvudkontor till Finland ökade de ackumulerade tillsynsavgifterna betydligt. Nordeagruppens betalningsandel av de årliga tillsynsavgifterna är cirka 35 procent.

Det väntas inte ske några betydande förändringar i antalet företag under tillsyn under 2021. Efter 2021 påverkas antalet företag under tillsyn av en regeringsproposition under beredning enligt vilken tillsynen över snabblåneföretag skulle överföras till Finansinspektionen samt av den eventuella överföringen av Finnveras tillsynsansvar till Finansinspektionen, som bereds av en arbetsgrupp vid arbets- och näringsministeriet.

Det är nödvändigt att revidera lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift för att se till att varje aktör i finanssektorn – oavsett bolagsform och val av handlingsmodell – deltar i att täcka kostnaderna för tillsynen över sin verksamhet på ett jämligt sätt. År 2017 tog Finansinspektionen initiativ till lagstiftning för att se över lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift i fråga om filialer till EES-försäkringsbolag, men initiativet har ännu inte behandlats.